

1. Tarpkultūrinis mokymasis ir vertybės Europoje

Tarpkultūrinis mokymasis
"T-kit Nr.4"

1

1.1 Kas yra Europa ir kur ji eina?

1.1.1. Europa: įvairovės samprata

Europa visada užėmė svarbią vietą globalioje ekonomikoje, politikoje ir istorijoje. Šiandien Europa - tai ne vien politinė ar geografinė sąvoka, ji taip pat apima skirtingas Europos institucijas, visus kurie joje gyvena. Šios sampratos turi daugybę skirtingų interpretacijų, bet visą laiką sukasi apie tą patį - Europa yra mūsų bendri namai.

Iš tikrųjų Europa visada buvo civilizacijos evoliucijos varikliu, bet taip pat ji varikliu buvo revoliucijose, ir deja, pasauliniuose karuose.

Šiandien, vadinamasis "senasis kontinentas" turi naują veidą. Tai augančios ir besikeičiančios įvairovės veidas. Įvairovės, kuri išsiskiria istorijoje. Kolonializmas yra viena to dalis. Nuo viduramžių iki šių laikų daugelis Europos šalių (Jungtinė Karalystė, Portugalija, Ispanija, Prancūzija ir t.t.) turėjo savo kolonijas skirtingose šalyse. 1950-ųjų pabaigoje ir 1960-aisiais migrantai darbininkai iš šių kolonijų buvo pakviesti į Europos šalis. Šiais laikais, daug žmonių juda iš vienos šalies į kitą, dalis kaip turistai, kiti priverstinai kaip migrantai stumiami nepakeliamų sąlygų jų pačių šalyse. Šiandien Šiaurės afrikiečiai gyvena šalia prancūzų, indų, anglų ir t.t. Jei dar pridėdame kinus, romus, juoduosius imigrantus ar pabėgėlius iš Balkanų, paveikslas tampa beveik išbaigtas. Ši įvairovė, visais atžvilgiais, glaudžiau susiejo Europą su kitais žemynais. Šiandieninė Europa įsivaizduojama turtinga, nes joje kartu gyvena įvairių kultūrų žmonės.

Šaltasis Karas baigėsi ir metalinė uždanga tarp Rytų ir Vakarų Europos taip pat nebeegzistuoja. Bet žmonės vis dar ne daug žino vienas apie kitą, apie kaimyną iš gretimo namo ar buto, apie kolegą darbe, arba apie asmenį prie gretimo kavos stalelio. Mes turime ir mums reikia daug sužinoti vieni apie kitus, atsisakyti išankstinių nuostatų ir iliuzijų, kad turėtume bendrą ateitį.

Kiekvienos gyvos būtybės normali reakcija yra ginti savo grupės kultūrą ir vertybes. Štai kodėl taip lengva priklijuoti etiketes likusiam pasauliui. Bet realybė šiandien aiškiai sako, jog nesvarbu ar mes priimsime, ar ne skirtumus/ skirtingas kultūras/ kitus žmones esančius aplink mus, mes turime rasti kelią gyventi kartu vienoje visuomenėje. Kitu atveju kyla dilema:

Būti ar nebūti

Žvelgiant atgal į istoriją darosi aišku, kad niekada nebuvo ir vis dar nėra lengva surasti būdus priimti skirtumus ir taikiai sugyventi su jais. Interesai ir politika suskirsto žmones pagal jų etnines šaknis, religiją, ar kitais būdais, kad išprovokuotų konfliktus ir galėtų perskirstyti politinę ir socialinę valdžią bei geografines teritorijas.

Tai liudija Pirmasis ir Antrasis pasauliniai karai, vadinamasis Šaltasis karas, nuolatiniai konfliktai Europoje (Airija, Ispanija, Kipras) ir vis nauji konfliktai Balkanuose bei Kaukaze.

1947 m. politikų susitikime Britanijos karo vadovas Winston'as Churchill'is iškėlė klausimą: "Kas dabar yra Europa?". Jis atsakė: "Griuvusių krūva, mirusiųjų rūšys, veisimosi pagrindas epidemijoms ir neapykantai". Jo nepatogi vizija nebuvo perdėta. Europa po II Pasaulinio karo buvo pelenuose, bet ar mes pasimokėme iš istorijos pamokų? Kodėl ir šiandien Churchill'io žemyno vizija kai kuriose Europos dalyse vis dar aktuali?

Milijonai žmonių mirė per šiuos karus. Daugelis ir dabar kenčia bei gyvena sąlygose, kurios nedaug kuo skiriasi nuo tų, kurios buvo po II Pasaulinio karo. Kiti bijo sugrįžti į jų pačių namus, nes gali būti ten nužudyti. Tai visuotinė problema, kad žmonės nesimoko iš savo pačių tragiškos patirties, kad naudoja prieš kitus žmones tuos pačius metodus, nuo kurių patys kentėjo – dažnai netgi prieš tuos, kurie patys nedalyvauja konfliktuose.

Šioje situacijoje Europos pilietis tiki ir viliasi, kad tarptautinės institucijos reaguos nedelsiant ir išspręs visas problemas. Tačiau dauguma Europos piliečių neskiria Europos Tarybos nuo Europos Sąjungos, o tie, kurie skiria, labai mažai žino apie šių institucijų istoriją, politiką ir vertybes. Kuriant taikią Europą, dirba Europos Taryba, Europos Saugumo ir bendradarbiavimo organizacija ir Europos Sąjunga. Labai svarbu žinoti šių institucijų istoriją ir vertybes, taip pat suprasti ką jos gali ir ko ne. Tai padeda geriau suprasti kaip panaudoti ir perduoti šių institucijų patirtį bei instrumentus, padedančius skirtingoms organizacijoms bei institucijoms nacionaliniu ir vietiniu lygmeniu.

Žmonės dažnai nežino, kad jie patys turi pakankamą galią spręsti jų pačių problemas. Darydami konkrečius dalykus jie gali padėti savo visuomenėms. NVO ir jauni žmonės čia turi ypatingą vaidmenį.

1.1.2. Keletas žodžių apie Europos institucijų istoriją ir vertybes

1949 m. gegužės 5 d. Šventojo Džeimso rūmuose Londone **Europos Tarybos** statuto sutartį pasirašė: Belgija, Prancūzija, Liuksemburgas, Nyderlandai, Jungtinė Karalystė, Airija, Italija, Danija, Norvegija ir Švedija.

Šiandien (2000 m. birželį) Europos Taryba turi 41 šalį narę. Jos tikslas – ginti žmogaus teises, pliuralistinę demokratiją, įstatymo taisykles, propaguoti supratimą ir paskatinti Europos kultūrinės tapatybės bei įvairovės raidą, ieškoti būdų spręsti problemas, kylančias Europos visuomenėje, padėti stiprinti demokratinį stabilumą Europoje suteikiant politinę, įstatyminę ir konstitucinę paramą.

Faktas, kad ši Europos institucija dirba visame žemyne, rodo, kokia plati ir įvairi yra Europa, koks svarbus yra šios institucijos politinis vaidmuo išsiplėtusioje Europoje.

1950 metais Prancūzijos užsienio reikalų ministras Robert Schuman pasiūlė Jean

Monnet programą Europos anglies ir plieno industrijų suvienijimui. "Daugiau nė akimirkos tušties žodžiams", skelbia Schuman'o Planas, "Kad taika turėtų realų šansą pirmiausia turi būti Europa". Jau kitais metais į Europos Anglies ir plieno bendriją (ECSC) įstojo šešios šalys: Prancūzija, Vokietija, Italija, Belgija, Nyderlandai ir Liuksemburgas. Britanija tikėjosi būti lydere, tačiau įstojus į ECSC jos suverenumas sumažėjo.

1955 m. ECSC narių šalių atstovai susitiko Sicilijoje išsamiau aptarti ekonominę sąjungą. Po šio susitikimo, 1957 m. buvo pasirašyta Romos sutartis, kurios dėka sukurta Europos Ekonominė Bendrija arba populiariai vadinama Bendroji Rinka.

Turint omenyje jos įkūrėjų - Monnet, Spaak, Schuman ir kitų mintis – **Europos Sąjunga** išlaikė ilgalaikį politinės sąjungos pažadą. Šiandien (2000 m. birželį) ES turi 15 šalių narių, dar 5 šalys derisi, ir kitos 6 yra pakviestos derėtis dėl narystės.

Europos Saugumo ir bendradarbiavimo organizacija (OSCE – *The Organisation for Security and Co-operation in Europe*) yra išeinanti už Europos ribų saugumo organizacija, kurios 55 šalys narės aprėpia geografinę teritoriją nuo Vankuverio iki Vladivostoko. Ji buvo įsteigta remiantis Jungtinių Tautų Chartijos VIII skirsniu, ir tapo pagrindiniu regiono instrumentu konfliktų prevencijai, krizių valdymui ir pokonfliktinei reabilitacijai Europoje.

OSCE buvo įkurta 1975 metais, pavadinus ją Europos Saugumo ir bendradarbiavimo konferencija (Conference on Security and Co-operation in Europe (CSCE)), tarnauti deryboms tarp Rytų ir Vakarų. Paryžiaus Viršūnių susitikime 1990 metais, CSCE įgavo naują kryptį. Paryžiaus Chartijoje CSCE buvo pakviesta prisidėti valdant istorinius pokyčius Europoje ir atsakyti į naujus iššūkius, kilusius po Šaltojo karo. 1994 metais Budapešto Viršūnių susitikimas pripažino, jog tai nėra tik konferencija, ir pakeitė pavadinimą į OCSE.

Šiandien OCSE turi vadovaujantį vaidmenį

užtikrinant saugumą per bendradarbiavimą Europoje. Ji siekia užsibrėžto tikslo glaudžiai bendradarbiaudama su tarptautinėmis ir regioninėmis organizacijomis ir palaikydama glaudų ryši su daugybe nevyriausybiinių organizacijų.

1.1.3 Iššūkiai Europai

Dabar Europai iššūkius kelia ekonominės, politinės ir geografinės pertvarkos. Bet didžiausias iššūkis yra išlaikyti taiką ir stabilumą Europoje. Politinės sistemos taip pat susiduria su iššūkiais - kaip sukurti vidutinės trukmės bei ilgalaikes strategijas, kaip surasti įvairių institucijų geriausius bendradarbiavimo būdus, įgyvendinant taikios Europą kūrimo politikas. Europa apsibrėžia naują vaidmenį pasaulyje, kaip konstruktyvus ir atsakingas veikėjas globalioje politikoje ir ekonomikoje, jautrus pasaulyje kylančioms problemoms, ginantis vertybes viso pasaulio žmonių labui. Skirtingos institucijos tokiems tikslams pasiekti įsteigė įvairius instrumentus:

Europos žmogaus teisių konvenciją, kitas konvencijas, integruojančias programas, priemones kurti Bendrąją rinką ir t.t.

Europos institucijų darbas grindžiamas vertybėmis, kurios vaidina svarbų vaidmenį kuriant taiką Europą, užpildant spragą tarp Rytų ir Vakarų, skatinant mažumų dalyvavimą, bei tarpkultūrinės visuomenės kūrimą. Visi žmonės turi turėti galimybę pilnai ir lygiateisiškai kurti Europą. Taigi, ne tik Europos politikai, bet ir konkrečiai aplinkai nacionaliniu ir vietiniu lygmeniu svarbu, kad žmonės išminktų gyventi kartu.

Šiuo leidiniu mes patikrinsim santykius tarp tarpkultūrinio mokymosi ir pagarbos žmogaus teisėms, pagarbos mažumų teisėms, solidarumo, lygių teisių galimybių, dalyvavimo ir demokratijos. Tai yra tarpkultūrinio mokymosi vertybės, bet tuo pačiu ir pagrindinės Europos institucijų vertybės, Europos bendradarbiavimo bei integracijos pamatas. Kaip padaryti, kad šios vertybės taptų Europos piliečių vertybėmis?

1.2. Nauji atspirties taškai

Šioje, iššūkių pilnoje situacijoje, kai kurie pokyčiai atspindi dabartinę kultūriškai įvairialypę Europos tikrovę. Vis labiau globalėjančiame pasaulyje pokyčiai siejasi su kultūrų susimaišymu. Tai iššaukia naujus atspirties taškus ir gali paskatinti kultūrinį dialogą Europoje bei su kitomis pasaulio dalimis.

Viena Europa: integruojanti įvairovę?

Žlugus geležinei uždangai, Europos šalys iš naujo bando suartėti. Politiniai, religiniai ir ekonominiai praeities skirtumai, išprovokavo skirtingus, kartais priešingus raidos procesus, ypač tarp Rytų ir Vakarų valstybių. Kalbėti apie šias patirtis - kompleksinė ir sudėtinga užduotis. Kultūrinis ir politinis supratimas dažnai yra ribotas. Didžiulis iššūkis kruopščiai išnagrinėti kultūrinius, religinius, socialinius, ekonominius ir politinius klausimus. Suartėjimas Europoje gali būti puiki proga plėtoti dialogą tarp piliečių iš skirtingų šalių, mokytis bei praturtinti vienas kitą ir pagaliau apskritai apibrėžti mūsų santykius su kitoms pasaulio dalimis.

Ar įmanomas atviras dialogas apie praeities ir dabarties įvykius (įtraukiant ir nemalonus), ideologines įtampas, skirtingas patirtis? Ar mes sieksime integracijos lygiomis sąlygomis? Kaip mes galim sukurti susitikimo erdves, kuriose galėtume išreikšti savo baimes ir viltis, pažintume vienas kitą? Kaip mes, piliečiai, galime dalyvauti ir įsitraukti į Europos kūrimo dialogą? Ar "suvienyta" Europa vis dar bus įvairiapusiška Europa, kur skirtumai bus vertinami? Ar "suvienyta" Europa pagaliau bus atvira Europa, imli viso pasaulio kultūroms?

Globalizacija: vieninga ar suvienodinta?

Auganti ekonomikos globalizacija skatina pokyčius visose žmogaus gyvenimo sferose: asmeninėje, socialinėje, kultūrinėje. Asmeninė atsakomybė lyg ir auga, ir iš karto dingsta. Atotrūkis tarp turtingų ir vargšų auga, poveikis, kurį darome vieni kitiems vis mažiau matomas.

Niujorko brokeris gali nesąmoningai nuspręsti Kuala Lumpur lūšnų vaiko išlikimą, bet priešingas dalykas yra beveik neįmanomas. Priežastis kur kas sunkiau atsekti. Pasaulyje, atrodo, viskas glaudžiai susiję – bendrų kultūrinių renginių šventimas, tokių kaip pasaulio futbolo taurės turnyras. Laiko ir erdvės reikšmė nyksta. Augančios komunikacijų technologijos mus suartina, leidžia augti mūsų žinioms, bet nebūtinai mūsų gebėjimams tai panaudoti. Būdas, kaip mes elgiamės su šiais sudėtingais pokyčiais, turi skirtingas pasekmes.

Ar žiniasklaidos prieinamumas reiškia daugiau solidarumo? Ar pasaulis, sujungtas Internetu, skatina demokratiją ir žmogaus teises? Ar didesnis sąmoningumas gali pakeisti istoriją? Ar mes pajėgsime pasinaudoti visų šių žinių privalumais, kaip atspirties tašku tikram susitikimui ir naujiems sprendimams? Ar žmogaus darbo produktas artimiausioje ateityje yra Coca-Cola, satelitinė TV ir MacDonald's? Kokios yra išankstinės sąlygos globaliame pasaulyje leis remti pliuralizmą ir kultūrinių modelių egzistavimą kartu? Ar yra šansas išplėtoti "pasaulio bendruomenę", pasiūlant tinkamą gyvenimą su derama vieta kiekvienam? Kas daro poveikį ekonomikai ir pajamoms? Ar pokytis laiko ir erdvės suvokime keičia kultūrą?

Naujos visuomenės: daugiakultūrinės ar tarpkultūrinės?

Mūsų dienomis žmonės, kilę iš skirtingų kultūrų, dažnai gyvena vienoje visuomenėje. Viena vertus, daugiau informacijos ir mobilumo, kita vertus, neteisingos politinės ir ekonominės sąlygos prisideda prie migracijos srautų tarp daugelio šalių. Migracija į Europą, palyginus su kitais žemynais, vis dar yra maža. Kuo daugiau sienų nugriauname, tuo labiau saugome kitas (pavyzdžiui, kai kas reiškia pretenzijas dėl Šengeno sutarties). "Daugiau jokių užsieniečių" - tampa politika. Mes pradėdame skirstyti žmones į "gerus" ir "blogus" užsieniečius, į "pagrįstus" ir į "nepagrįstus" priežastis migruoti. Daugelis mūsų visuomenių randa naujus, ar ne tokius naujus būdus kaip elgtis su šiais faktais: priemiesčio getai, at(si)skyrimas (*segregation*), rasizmas, ekskliuzija. Ginčijamasi dėl galimų bendro gyvenimo formų. Mes bandome

atsakyti į klausimus, ar žmonės iš skirtingų kultūrų gali paprasčiausiai gyventi šalia vienas kito daugiakultūrinėje visuomenėje, ar vis dėl to įmanoma „tarpkultūrinė visuomenė“ su gilia sąveika ir visomis jos pasekmėmis.

Kaip kultūrinių skirtumų susitikimas įtakoja mus asmeniškai? Ar pajėgsime susidoroti su kasdiene įvairove aplink mus? Ar galime išsiugdyti šių skirtumų supratimą? Ar yra šansų išplėtoti pliuralistines bendro gyvenimo formas kaimynystėje, miestuose ir šalyse? Ar gali skirtingos kultūros egzistuoti kartu, domėtis viena kita, priimti ir gerbti viena kitą? Kokių procesų prirėks tam pasiekti? Su kokias sunkumais bus susidurta?

Tapatybės: nacionalistas ar pasaulio pilietis?

Šios naujos pliuralistinės ir daugiakultūrinės (*multi-cultural*) visuomenės didina netikrumo jausmą. Tradicinių kultūrų atramos taškai nyksta; auganti įvairovė kelia grėsmę tapatybei. Pagrindiniai elementai ir gairės sparčiai keičiasi ar praranda prasmę: tauta, teritorija, religinė priklausomybė, politinė ideologija, profesija, šeima. Tradiciniai priklausomybės modeliai silpsta ir susijungdami formuoja naujas kultūros išraiškas. Taigi, mes vėl esame „klajokliai“, ieškantys naujų gairių, vis labiau ir labiau individualiai pagrįstų. Ideologiškai uždaros grupės, tokios kaip sektos, auga, nacionalizmas atgimsta, atsakomybė perduodama „stipriems lyderiams“. Ekonominis neužtikrintumas, augantis socialinis neteisingumas ir poliarizacija prisideda prie saugumo sumažėjimo. Pasaulis suvokiamas kaip turintis neaiškias pasekmes, todėl dažnai varžosi su noru priklausyti tam tikrai, aiškiai apibrėžtai grupei.

Kaip mes apibrėšime savo tapatybę šiame besikeičiančiame pasaulyje? Kokias gaires ir orientaciją mes galime rasti? Kaip keisis identiteto supratimas? Ar bus įmanoma išlaikyti savo kultūros bruožais ir tuo pat metu jausti globalią atsakomybę ir priklausomybę, būti Europos ir pasaulio piliečiai?

Galia: mažuma ir dauguma

Įvairialypiame pasaulyje, kuriame atkakliai laikomės savo skirtumų, galios klausimas vaidina

didelį vaidmenį. Svarbu ar mes priklausom stipresnei ar silpnesnei pusei, ar mūsų kultūra yra daugumos ar mažumos. Dėl to vis kyla nauji konfliktai arba išnyksta senieji. Religinė ar etninė priklausomybė tampa karo bei ir smurto tarp šalių ir regionų priežastimi. Skelbiamas „civilizacijų konfliktas“, „kultūrų karas“. Daug skausmo buvo sukelta praeityje, žmogaus teisės buvo nuolat pažeidžiamos, įvairovė lygiateisiškais pagrindais nebuvo gerbiama, nes dauguma visada naudojo savo galią prieš mažumą. Šiandien mes bandome „apsaugoti“ mažumų „teises“.

Ar šios teisės kada nors bus laikomos normaliomis, ar kultūrinės įvairovės pripažinimas ves mus į taikų ir praturtinantį bendrą gyvenimą? Ar galime atrasti save, pripažindami skirtumus, neužgaudami ir negrasindami vienas kitam? Ar suprasime, kad Žemė yra pakankamai didelė visoms įmanomoms kultūrinėms išraiškoms? Ar pajėgsime bendrai apibrėžti, kas yra žmogaus teisės? Pagaliau, ar sugebės Europa kritiškai pasimokyti iš mūsų istorinių ir dabartinių santykių su kitais kontinentais, kur kraujas buvo pralietas todėl, kad nesugebėjome priimti kitas kultūras?

Visas šias pastabas ir klausimus sieja bendra tarpusavio priklausomybė, sudėtinga, siekianti daug toliau nei šios kelios eilutės. Politika susiduria su kultūra, kultūra susiduria su ekonomika ir atvirkščiai. Visi šie dalykai kelia klausimus kiekvienam iš mūsų. Ir galbūt ne visada į juos yra atsakymai.

Kaip mes galime prisidėti prie Europos, pasaulio, kuriame norime gyventi?

Tarpkultūrinis mokymasis kaip vienas įmanomų indėlių

Akivaizdu, kad tendencijų, kurios yra pristatytos čia, apžvalga nėra neutrali, kaip ir čia keliami klausimai. Jie yra pagrįsti Europos institucijų vertybėmis, todėl perteikia politinę viziją: mes, kiekvienas asmeniškai, esame piliečiai, gyvenantys kartu su kitais bendruomenėje. Todėl mes visi kartu turime būti atsakingi už tai, kaip atrodo mūsų visuomenė.

Taikos nebuvimas reiškia karą. Ar karo nebuvimas automatiškai reiškia taiką? Kaip mes apibrėžiame taiką? Ar tai tik „nesužeisk manęs,

aš nesužeisiu tavęs"? Ar mes ilgimės kažko daugiau, ar turime kitą bendro gyvenimo viziją? Jei sutinkame, kad šiandieniam pasaulyje yra tarpusavio priklausomybė, kuri įtraukia mus visus, tai galime ieškoti naujų būdų kaip gyventi kartu, suprasti kitą, gerbti jo išskirtinumą.

"Tarpkultūrinis mokymasis" gali būti vienas iš įrankių siekiant suprasti koks sudėtingas šiuolaikinis pasaulis, siekiant truputėlį geriau suprasti save ir kitus. Dar daugiau, tai gali būti raktas, atveriantis duris į naują visuomenę. "Tarpkultūrinis mokymasis" padeda mums šiuolaikinėje tikrovėje priimti iššūkius, leidžia ne tik asmeniškai susitvarkyti su vykstančiais pokyčiais, bet ir juos suvaldyti. Tai gali pozityviai ir konstruktyviai veikti mūsų visuomenę. Mūsų sugebėjimas mokytis tarpkultūrinių dalykų, dabar reikalingas labiau nei kada nors.

Šiame kontekste tarpkultūrinis mokymasis - tai asmeninio augimo procesas, kai ištraukiama į visuomenę. Jis skatina mus reflektuoti, kodėl norime mokytis, ką norime pasiekti? Tarpkultūrinis mokymasis nelaikomas prabangos dalyku, skirtu keletui žmonių, dirbančių tarptautinėje aplinkoje. Tarpkultūrinis mokymasis siejamas su tuo, kaip mes gyvename kartu savo visuomenėse.

Tarpkultūrinis mokymasis ir šis leidinys, tikimės, padrąsins surasti bent keletą atsakymų į čia keliamus klausimus. Tai gali padėti pasitikti iššūkius, galbūt pakviesti jus pasvajoti apie kitokią visuomenę. Ir, be jokių abejonių, šio leidinio dėka Jums kils nauji klausimai.

1.3. Jaunimas ir tarpkultūrinis mokymasis: iššūkiai

Jauni žmonės išgyvena patyrimus labai intensyviai ir paprastai yra atviri bet kokiems pokyčiams. Dažnai jie yra ekonomiškai ir socialiai priklausomi ir pažeidžiami sąlygų, kuriose jie yra. Pažvelkite į augančios bedarbystės tempus Vokietijoje, ar ekonominius stebuklus/nesėkmes Rusijoje, jaunimas pelnosi ir kenčia tuo pat metu.

Jauni žmonės yra tie, kurie švenčia globalią kultūrą apsirėdę mėlynais džinsais ir siaučia vakarėliuose, jie yra tie, kurie pirmieji perlipo Berlyno sieną. Jie studijuoja užsienyje ir emigruoja, jie pažeidžia sienas, su galiojančiu pasu arba nelegaliai su rizikingai maža valtele. Jauni žmonės yra labiausiai atviri tarpkultūrinio mokymosi procesams, užmezgant ryšius vieni su kitais ir atrandant bei tiriant įvairovę.

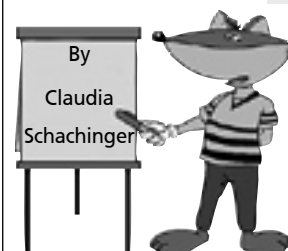
Tačiau tai, kad skirtingi jauni žmonės gyvena skirtingomis sąlygomis, ne visada tampa galimybe įsitraukti į pakankamai sudėtingą tarpkultūrinio mokymosi procesą. Kalbėdami apie tarpkultūrinį mokymąsi ir darbą su jaunimu, mes kalbame apie jaunus žmones, kurie būdami įvairios kilmės, nuolat konfrontuoja su prieštarais dalykais.

Toliau mes pateikiame keletą bendrų tendencijų, pagrįstų darbo su jaunimu patirtimi ir sociologinių bei jaunimo tyrimų rezultatais. Atminkite, kad tai tik gairės, kurios nebūtinai tiks kiekvienam asmeniui. Viena vertus, jos atskleidžia įvairius visuomenės raidos procesus, kuriuose jauni žmonės turi dalyvauti, o kita vertus, parodo kaip tai siejasi, o dažnai ir prieštarauja pagrindiniams tarpkultūrinio mokymosi elementams (kurie vėliau bus pavaizduoti ir aptarti tolesniuose skyriuose apie tarpkultūrinio mokymosi teorijas ir pedagoginius principus)

- Moderni kultūra pasižymi spartėjančiu tempu, stipriais jausmais, reikalauja greitų rezultatų, pristato pasaulį greičiau kaip seriją intensyvių įvykių be tęstinumo. Šis emocijų perdozavimas

susipriešina su poreikiu racionaliai paaiškinti kas vyksta. Tarpkultūrinis mokymasis yra nuolatinis ir lėtas mokymosi procesas, kuriame vyksta asmeninių supratimų lūžiai. Jis apima tiek jausmus, tiek prasmę ir susieja juos su gyvenimu.

- Švietimas jauniems žmonėms dažniausiai pateikia paruoštus atsakymus ir parengtas koncepcijas, paprastus paaiškinimo pavyzdžius. Žiniasklaida ir reklama gilina stereotipus bei išankstinius nusistatymus. Tarpkultūrinis mokymasis kalba apie įvairovę ir skirtingumą, apie pliuralizmą, sudėtingumą ir atvirus klausimus, ir pagaliau apie refleksiją ir kaitą.
- Kai jaunimas traktuojamas kaip vartotojai, tenkinantys individualius poreikius – dažniausiai materialinius – aukščiausiu prioritetu tampa troškimai. Propaguojama labai savotiška laisvės forma: "Išlieka tie, kurie geriausiai prisitaiko". Profesinis ir ekonominis nesaugumas sustiprina konkurenciją. Tarpkultūrinis mokymasis kalba apie tave ir mane, apie santykius ir solidarumą, apie kitų asmenų priėmimą.
- Jaunimas randa mažai atramos taškų savo paauglystėje, gyvenimo patirtis ir tikrovės suvokimas yra daugiau fragmentiškas. Žmonės ilgisi harmonijos ir stabilumo. Tarpkultūrinis mokymasis kalba apie asmeninės tapatybės formavimą ir kaitą, apie tai kaip keičiasi prasmės suvokimas, apie tai kaip priimti įtampas ir prieštaravimus.
- Visuomenė suteikia jauniems žmonėms mažai pavyzdžių ir palieka jiems mažai erdvės būti išskirtiniais, reikalauti teisės būti ir elgtis kitaip, mokytis lygių galimybių, o ne dominuoti. Tarpkultūrinis mokymasis yra apie skirtingumus, apie gyvenimo kontekstų įvairovę ir kultūrinę reliatyvizmą.
- Viešajame gyvenime jaunimas dažnai jaučiasi bejėgis. Sunku atpažinti ir suprasti, kas yra politinė atsakomybė ir asmeninis dalyvavimas šiandienos tikrovės pinklėse. Tarpkultūrinis mokymasis kalba apie demokratiją ir pilietiškumą, tai yra moko užsiimti poziciją prieš spaudimą, atskirtį (*exclusion*) ir jas palaikančius mechanizmus.

- Politinės ir viešos diskusijos linkusios supaprastinti faktus, retai ieškoma situacijos ir įvykių priežasčių. Jaunimui perteikiama istorija yra trumpa ir vienpusė. Jauni žmonės neparengiami sudėtingai tikrovei. Tarpkultūrinis mokymasis leidžia priima praeitį ir susieja ją su ateitimi. Tarpkultūrinis mokymasis Europoje reiškia tiek gilų Rytų ir Vakarų santykių apmąstymą, tiek pasirengimą pradėti tikrą dialogą apie mūsų bendrą ir kartu skirtingą istoriją.

Dar daug ką būtų galima pasakyti. Šios pristatytos tendencijos gali atrodyti ir būti jaučiamos skirtingai įvairiose šalyse ir socialinėse realybėse. Jos nėra nei baigtinės,

nei išskirtinės. Ir vis tik, jos skatina mus toliau reflektuoti mūsų visuomenių būklę ir kaip tarpkultūrinis mokymasis siejasi su jomis, ypač žvelgiant jaunų žmonių akimis.

Tarpkultūrinis mokymasis, skirtas jauniems žmonėms, turi būti pagrįstas jų tikrove. Suplanuota tarpkultūrinio mokymosi situacija turės atsižvelgti ir įtraukti prieštaraujančias situacijas. Kai apie jas diskutuojama atvirai, jos tampa potencialiais atspirties taškais nuoširdaus tarpkultūrinio dialogo link.

Šiandieninis kontekstas kelia iššūkį jauniems žmonėms, Europai ir tarpkultūriniam mokymuisi. Todėl būtent todėl taip svarbu su tuo dirbti.